

Deltidsansattes psykiske arbejdsmiljø

Deltidsansatte oplever oftere end fuldtidsansatte psykiske belastninger i deres job. Det tyder dog ikke på, at det skyldes tidspres og andre arbejdsmæssige faktorer. Derimod kan det skyldes, at en del af de deltidsansatte er ufrivilligt på deltid samt har svært ved at få familie- og arbejdsliv til at hænge sammen.

Denne analyse undersøger deltidsansattes psykiske arbejdsmiljø. I tabel 1 illustreres, hvilke psykiske belastninger deltidsansatte og ansatte i deltidsfag er udsat for oftere end andre grupper. Det skal bemærkes, at ansatte i deltidsfag, altså fag med mange deltidsansatte, dækker over både fuldtids- og deltidsansatte i deltidsfag.

Et plus illustrerer, at den psykiske belastning forekommer oftere for deltidsansatte og ansatte i deltidsfag end for andre grupper. Et minus illustrerer derimod, at den psykiske belastning forekommer sjældnere for deltidsansatte og ansatte i deltidsfag end for andre grupper.

TABEL 1: PSYKISKE BELASTNINGER

Psykiske belastninger	Deltidsansatte	Ansatte i deltidsfag
Jeg føler mig så langt nede, at intet kan muntre mig op	+	+
Jeg har svært ved at sove	+	+
Jeg føler mig ofte trist	+	Ikke signifikant
Jeg er træt efter arbejde	+	-
Min psykiske arbejdsevne stemmer ikke overens med kravene i mit arbejde	+	+

Kilde: Regressions resultater på baggrund af Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2012.

KONTAKT

Frank Skov, analysechef
41 77 45 78
fs@cevea.dk

FORFATTERE

Frank Skov, analysechef
Mads Kofoed-Diedrichsen,
analysepraktikant

NOTAT

Tema: Arbejdsmarked
Publiceret d. xx-xx-2016

CITAT

Nærværende rapport må kun citeres med udtrykkelig kildehenvisning til Cevea.

Af tabel 1 fremgår det, at deltidsansatte oftere føler sig så langt nede, at intet kan muntre dem op, at de oftere har svært ved at sove, oftere føler sig trist til mode og oftere føler sig trætte efter arbejde.

Deltidsansatte vurderer ligeledes deres psykiske arbejdsevne til at være dårligere i forhold til de krav, der stilles til dem i deres arbejde sammenlignet med fuldtidsansatte.

En meget nærliggende forklaring på, hvorfor deltidsansatte oftere føler disse psykiske belastninger, kunne være, at deltidsansættelse i forvejen skyldes et dårligt fysisk eller psykisk helbred. Nærværende analysenotat forsøger dog at tage højde for dette ved at udelukke personer i skåne- og fleksjobs fra datagrundlaget.

Nedenstående tabel 2 illustrerer faktorer som tidspres, arbejdstempo eller stres på arbejdet. Et minus betyder, at deltidsansatte og ansatte i deltidsfag sjældnere end andre gruppe oplever de listede belastninger. Omvendt betyder et plus, at deltidsansatte og ansatte i deltidsfag oplever belastningen hyppigere end andre grupper.

TABEL 2: ARBEJDSTEMPO OG TIDSPRES

Psykiske belastninger	Deltidsansatte	Ansatte i deltidsfag
Det er nødvendigt, at jeg holder et højt arbejdstempo	-	-
Jeg får tidsfrister, der er svære at overholde	-	-
Jeg får ofte uventede opgaver	-	-
Jeg skal stå rådighed ud over arbejdstiden	-	-
Min arbejdstid går ud over privatlivet	-	-
Jeg mødes af modsatrettede krav i mit arbejde	-	Ikke signifikant
Jeg har tillid til udmeldinger fra ledere	+	+

Kilde: Regressions resultater på baggrund af Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2012.

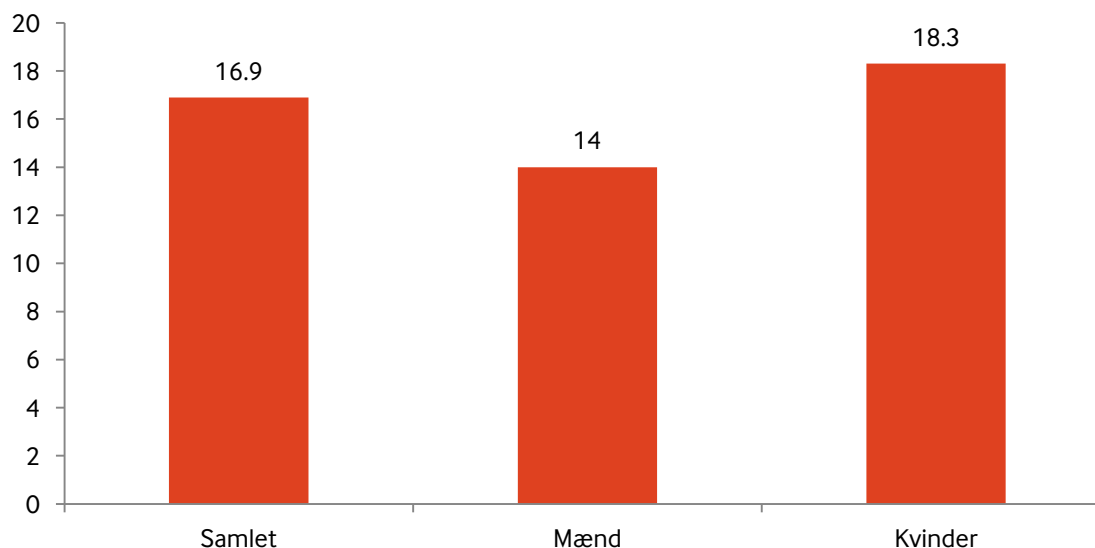
Af tabel 1 fremgår det, at deltidsansatte oftere føler sig så langt nede, at intet kan muntre dem op, at de oftere har svært ved at sove, oftere føler sig trist til mode og oftere føler sig træt efter arbejde. Som det fremgår af tabel 2, oplever deltidsansatte sjældnere end fuldtidsansatte, at det er nødvendigt med et højt arbejdstempo, at tidsfrister er svære at overholde, at de får uventede arbejdsopgaver, samt at de bliver mødt med modsatrettede krav i deres arbejde. Deltidsansatte oplever ligeledes sjældnere at skulle stå til rådighed uden for arbejdstiden, og at arbejdstiden går ud over privatlivet.

Det tyder altså således ikke på, at de psykiske belastninger, som deltidsansatte oftere oplever, skyldes faktorer såsom et højt arbejdstempo, stress og/eller problemer med at kombinere arbejdsliv og privatliv. Det må i så fald skyldes andre omstændigheder.

Ufrivilligt deltidsansatte

En af disse omstændigheder kan være ufrivillig deltidsansættelse som følge af, at man ikke har kunnet finde en fuldtidsstilling. Nedenstående figur viser, at 16,9 pct. af de deltidsansatte hellere ville have en fuldtidsstilling end deres nuværende deltidsstilling.

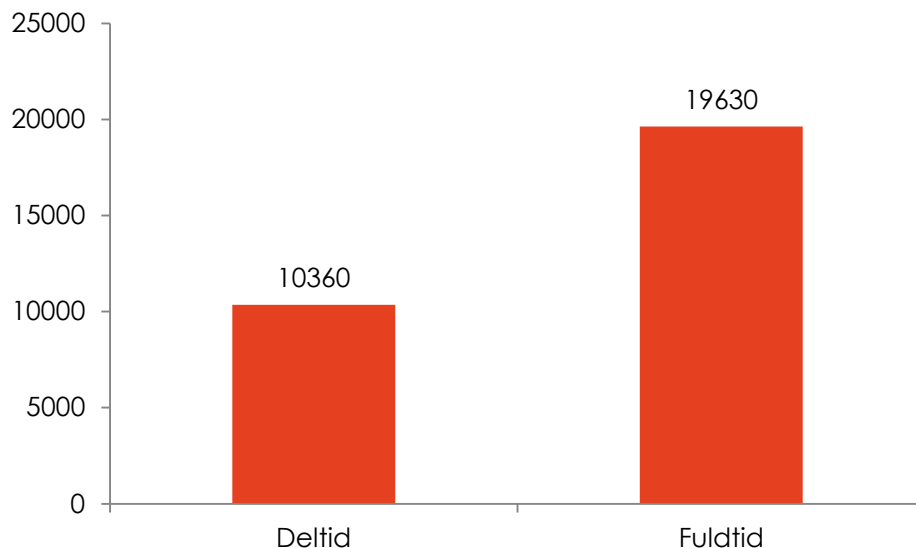
FIGUR 1: ANDEL AF UFRIVILLIGT DELTIDSANSATTE I 2014 I PROCENT

Anm: Andelen deltidsansatte i alderen 15-64, der svarer, at de er på deltid, fordi at de ikke kunne finde et fuldtidsarbejde.
Kilde: Eurostat, Labour Force Survey

En ufrivillig deltidsansættelse betyder en lavere indkomst, da deltidsansatte selvsagt arbejder færre timer, hvilket kan gøre det svært at få økonomien til at hænge sammen. Figur 2 viser således, at der er stor forskel på indkomsten mellem deltids- og fuldtidsansatte.

FIGUR 2: GENNEMSNITLIG SELVRAPPORTERET NETTOINDKOMST

Note: Beløbene er omregnet til DKK fra EUR ved 1 EUR = 7,46 Dkk.
Kilde: European Working Conditions Survey.

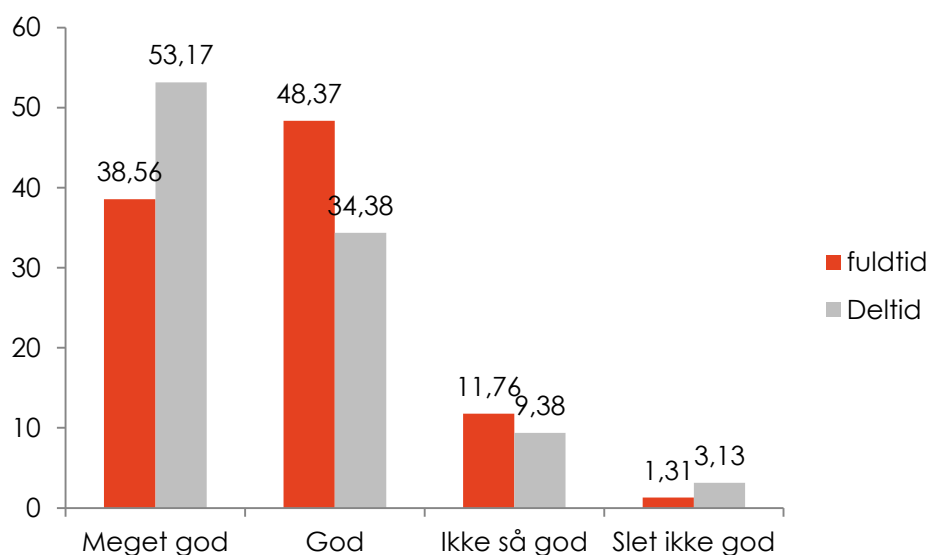
Figur 2 viser, at de deltidsansatte har en betydeligt lavere gennemsnitlig selvrapporteret indkomst. En stor del af forskellen skyldes højst sandsynligt, at man som deltidsansat arbejder færre timer og dermed også får en lavere indkomst.

Den selvrapporterede nettoindkomst giver et billede af, hvor mange penge folk føler, at de har, om end oplysningerne ikke er lige så præcise som faktiske oplysninger om nettoindtægter.

For gruppen af ufrivilligt deltidsansatte, kan den lavere indkomst og heraf følgende økonomiske problemer være en forklarende faktor i forhold til at forklare, hvorfor deltidsansatte oftere føler sig trætte, langt nede og har svært ved at sove.

Størstedelen af de deltidsansatte er dog frivilligt på deltid. Særligt kvinder med børn vælger eksempelvis oftere end mænd at gå på deltid for at få en bedre balance mellem arbejds- og privatliv.¹

¹ Kjeldstad, R & Nymoene, E.H "Kvinner og menn i deltidarbeid" 2004 Statistics Norway

FIGUR 3: SAMMENHÆNG MELLEM ARBEJDSLIV OG PRIVATLIV FOR SMÅBØRNSFORÆLDRE

Note: Småbørnsforældre er defineret som forældre til børn, der er 5 år eller yngre.
 Kilde: European Working Conditions Survey. Antal respondenter 1068.

Af figur 3 fremgår det, at 53 pct. af småbørnsforældrene på deltid synes, at de har en meget god sammenhæng mellem arbejdsliv og privatliv. Kun 38,5 pct. af de fuldtidsansatte småbørnsforældre vurderer, at de har en meget god sammenhæng mellem arbejdsliv og privatliv.

Interessant nok svarer 12 pct. af de deltidsansatte småbørnsforældre, at sammenhængen mellem deres arbejdsliv og privatliv ikke er så god eller slet ikke god. Der er altså en relativt stor gruppe deltidsansatte, der på trods af en deltidsansættelse ikke kan få skabt en god sammenhæng mellem arbejde og privatliv.

Opsamling

Vi så i tabel 1, at deltidsansatte oplever psykiske belastninger. Belastningerne skyldes muligvis ikke arbejdstempoet jf. tabel 2, men nok nærmere omstændighederne omkring de deltidsansattes arbejde. En del af forklaringen kan være, at en relativt stor del af de deltidsansatte (16,9 pct.) hellere ville have en fuldtidsstilling. Det psykiske pres kan komme af, at man som deltidsansat naturligt har

en lavere indkomst, da man arbejder færre timer. Hvis den lavere indkomst er ufrivillig kan det medføre økonomiske bekymringer, der kan belaste psykisk. Et andet bidrag til forklaringen kan være, at en relativt stor del af de deltidsansatte småbørnsforældre (11 pct.), trods den kortere arbejdstid, stadig oplever at have svært ved at få familie- og arbejdsliv til at hænge sammen.

SÅDAN HAR VI BEREGNET TALLENE

Regressionerne i tabel 1 og 2 er kørt på baggrund af data kommer fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2012.

Figur 2,3 og 4 er laver på baggrund af data fra European Working Conditions Survey fra 2010. Her er der kun 1068 respondenter fra Danmark, hvilket gør, at resultaterne skal fortolkes forsigtigt.

I figur 2 er beløbene er omregnet til DKK fra EUR ved $1 \text{ EUR} = 7,46 \text{ DKK}$

I figur 3 er småbørnsforældre defineret som forældre til børn, der er 5 år eller yngre.